DOMSTOLENS DOM

den 5 maj 1998 *

I mål C-391/96 P,

Compagnie Continentale (France) SA, bolag bildat enligt fransk rätt, Levallois-Perret (Frankrike), företrätt av advokaten Patrick Chabrier, Paris, delgivningsadress: advokatbyrån Ernest Arendt, 8—10, rue Mathias Hardt, Luxemburg,

klagande,

angående överklagande av dom meddelad den 24 september 1996 av Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt (tredje avdelningen) i mål T-494/93, Compagnie Continentale mot kommissionen (REG 1996, s. II-1157), i vilket det förs talan om ogiltigförklaring av denna dom,

i vilket den andra parten är:

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av juridiska rådgivaren Marie-José Jonczy och Nicholas Kahn, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud, delgivningsadress: rättstjänsten, Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

meddelar

* Rättegångsspråk: franska.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden G. C. Rodríguez Iglesias, avdelningsordförandena C. Gulmann, H. Ragnemalm, M. Wathelet (referent) och R. Schintgen samt domarna G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann, L. Sevón och K. M. Ioannou,

generaladvokat: A. La Pergola,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören D. Louterman-Hubeau,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att Compagnie Continentale (France) SA och kommissionen har avgivit muntliga yttranden vid sammanträdet den den 8 oktober 1997,

och efter att den 16 december 1997 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Bolaget Compagnie Continentale (France) SA (nedan kallat Compagnie Continentale eller klaganden) har genom ansökan, som inkom till domstolens kansli den 4 december 1996, i enlighet med artikel 49 i EG-stadgan för domstolen överklagat förstainstansrättens dom av den 24 september 1996 i mål T-494/93, Compagnie Continentale mot kommissionen (REG 1996, s. II-1157, nedan kallad den överklagade domen), där förstainstansrätten avvisade klagandens talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut av den 1 april 1993 riktat till Vnesheconombank.

Tillämpliga bestämmelser

2 Rådet antog den 16 december 1991 beslut 91/658/EEG om beviljande av ett medelfristigt lån till Sovjetunionen och dess delrepubliker (EGT L 362, s. 89).

3 I artikel 1.1 i beslutet föreskrivs följande:

"Gemenskapen skall bevilja ett medelfristigt lån till Sovjetunionen och dess delrepubliker på ett maximibelopp på 1 250 miljoner ecu med en längsta lånetid på tre år, att utbetalas i tre på varandra följande omgångar, för att möjliggöra import av jordbruksprodukter och livsmedel samt medicinska artiklar ...".

4 Artikel 2 i beslut 91/658 föreskriver för det ändamålet att

"... kommissionen [skall] ha befogenhet att på gemenskapens vägnar låna upp nödvändiga resurser som ställs till Sovjetunionens och dess delrepublikers förfogande i form av ett lån".

5 Artikel 3 i beslutet innehåller följande bestämmelse:

"Det lån som avses i artikel 2 förvaltas av kommissionen."

6 Av artikel 4 framgår för övrigt följande:

"1. Kommissionen skall ha befogenhet att i samråd med myndigheterna i Sovjetunionen och dess delrepubliker fastställa ... de ekonomiska och finansiella villkoren för att lånet skall beviljas, reglerna för hur medlen skall ställas till förfogande samt de nödvändiga garantierna för att säkerställa att lånet återbetalas.

...

3. Importen av de produkter vars finansiering säkerställs genom lånet skall ske till världsmarknadspriser. Fri konkurrens skall säkerställas för inköp och leverans av produkterna som skall motsvara internationellt erkända kvalitetsnormer."

7 Den 9 juli 1992 antog kommissionen förordning (EEG) nr 1897/92 om genomförandebestämmelser för ett medelfristigt lån till Sovjetunionen och dess delrepubliker, vilka fastställts i beslut 91/658 (EGT L 191, s. 22).

8 I artikel 2 i denna förordning föreskrivs följande:

"Lånen beviljas i enlighet med kontrakt som sluts mellan delrepublikerna och kommissionen. Kontrakten skall, som villkor för utbetalning av lånen, omfatta bestämmelserna i artikel 3—7."

9 Följande anges i artikel 4 i förordning nr 1897/92:

"1. Lånen skall endast användas till att finansiera inköp och leverans av produkter som omfattas av sådana kontrakt som kommissionen har godkänt såsom överensstämmande med bestämmelserna i beslut 91/658/EEG samt med bestämmelserna i de kontrakt som avses i artikel 2.

2. Kontrakten skall underställas kommissionen av delrepublikerna eller de finansiella ombud som dessa har utsett."

10 Artikel 5 innehåller villkoren för ett godkännande enligt artikel 4. Bland dessa villkor finns följande två punkter:

"1. Kontraktet har slutits enligt ett förfarande som säkerställer fri konkurrens ...

2. Kontraktet erbjuder bästa möjliga inköpsvillkor jämfört med de priser som normalt gäller på internationella marknader."

11 Europeiska ekonomiska gemenskapen, Ryska federationen, som efterträdare till Sovjetunionen, och dess ekonomiska ombud Vnesheconombank (nedan kallad VEB) undertecknade den 9 december 1992 i enlighet med förordning nr 1897/92 ett "Memorandum of Understanding" (nedan kallat ramavtalet) på grundval av vilket gemenskapen beviljade Ryska federationen det lån som hade inrättats genom beslut 91/658. Således föreskrevs att gemenskapen som långivare beviljade VEB som låntagare, med Ryska federationen som borgensman, ett medelfristigt lån på 349 miljoner ecu med en längsta lånetid om tre år.

12 Artikel 6 i ramavtalet föreskriver följande:

"Lånebeloppet, med avdrag för de provisioner och kostnader som EEG skall bära, skall utbetalas till låntagaren och i enlighet med bestämmelserna och villkoren i låneavtalet endast användas till att täcka de remburser som låntagaren har ställt enligt internationella standardmallar med tillämpning av leveranskontrakt, förutsatt att Europeiska gemenskapernas kommission har godkänt dessa kontrakt och remburser såsom förenliga med rådets beslut av den 16 december 1991 och med detta avtal."

13 I punkt 7 uppställs villkoren för att ett kontrakt skall godkännas. Det anges bland annat att leverantörerna skall utses av de ryska organ till vilka Ryska federationens regering har gett detta uppdrag.

14 Kommissionen och VEB undertecknade den 9 december 1992 det avtal som föreskrivs i förordning nr 1897/92 och ramavtalet (nedan kallat låneavtalet). I detta avtal fastställs en mekanism för utbetalning av lånet. Avtalet föreskriver ett förfarande som kan anlitas under den period då lånet skall användas (15 januari 1993—15 juli 1993) och som har till syfte att lägga ut de belopp som har godkänts för betalning för leveranserna.

15 Kommissionen ingick såsom låntagare den 15 januari 1993 i enlighet med artikel 2 i beslut 91/658 i gemenskapens namn ett låneavtal med ett bankkonsortium som leds av Crédit Lyonnais.

Faktiska omständigheter och förfarande vid förstainstansrätten

16 Förstainstansrätten fastställde följande i den överklagade domen:

"8. Sökanden, som är ett företag som har specialiserat sig på internationell handel med jordbruksråvaror, kontaktades tillsammans med ett antal andra företag inom ramen för en informell anbudsinfordran som organiserades av företaget Exportkhleb, ett statligt företag som Ryska federationen givit i uppdrag att förhandla om inköp av vete.

9. Den 27 november 1992 undertecknade sökanden två kontrakt med Exportkhleb om försäljning av vete. Enligt det första kontraktet åtog sig sökanden att leverera 500 000 ton vanligt vete, varav 50 000 ton senare avbeställdes, till ett pris av 140,40 USD per ton, CIF Free out — östersjöhamn. Enligt det andra åtog sig sökanden att leverera 20 000 ton durumvete till ett pris av 145 USD per ton, CIF Free out — svarta havs-hamn. Det andra kontraktet ändrades den 2 december 1992 med avseende på en leverans av ytterligare 15 000 ton durumvete till ett pris av 148 USD per ton, CIF Free out — svarta havs-hamn. Samtliga leveranser skulle lastas före den 28 februari 1993.

10. Efter att låneavtalet hade undertecknats ... begärde VEB att kommissionen skulle godkänna de kontrakt som hade slutits mellan Exportkhleb och de spannmålsexporterande företagen, däribland de som hade slutits med sökanden.

11. Efter att kommissionen hade erhållit viss nödvändig kompletterande information från sökanden, bland annat angående växelkursen ecu/USD som inte hade fastställts i kontraktet, gav institutionen slutligen sitt godkännande den 27 januari 1993 i form av ett meddelande om bekräftelse riktat till VEB.

12. Enligt sökanden kunde kreditbreven inte tas i anspråk före den 16 februari 1993 med avseende på durumvetet och den 25 februari 1993 med avseende på vanliga vetet, det vill säga några dagar före den 28 februari 1993 som var tidsfristen för den i kontrakten föreskrivna lastningsperioden.

13. Kontrakten hade genomförts endast delvis. Även om en betydande del av varorna hade levererats eller höll på att lastas, var det enligt sökanden uppenbart att samtliga varor inte kunde levereras före den 28 februari 1993.

14. Företaget Exportkhleb kallade den 19 februari 1993 samtliga exportörer till ett möte i Bryssel den 22 och den 23 februari 1993. Under mötet begärde Exportkhleb att exportörerna skulle avge nya anbud avseende priset för leveransen av det som företaget kallade 'den förutsägbara återstoden', det vill säga de kvantiteter som skäligen kunde förutsättas inte skulle komma att levereras före den 28 februari 1993. Enligt sökanden skall världsmarknadspriset på vete ha ökat betydligt under perioden mellan november 1992, då försäljningskontraktet slöts, och februari 1993, då de nya förhandlingarna hölls.

15. Efter en förhandling, under vilken företagen tvingades att anpassa sig efter det lägsta anbudet, det vill säga 155 USD per ton, nåddes en överenskommelse mellan Exportkhleb och dess medkontrahenter i fråga om fördelningen av de nya kvantiteter som varje företag skulle leverera. Compagnie Continentale fick i uppdrag att leverera 300 000 ton vanligt vete varav 120 000 ton till det ursprungligen överenskomna priset och 180 000 ton till ett pris av 155 USD samt 20 000 ton durumvete eller vanligt vete till ett pris av 155 USD. I samma överenskommelse föreskrevs att leveransperioden skulle avslutas den 30 april 1993.

16. Med anledning av det behov av skyndsamhet som föranleddes av den svåra försörjningssituationen i Ryssland och för att undvika det omständliga förfarandet för godkännande och iordningställande av krediten, beslutades, på begäran av Exportkhleb, att ändringarna skulle formaliseras genom ett enkelt tillägg till det ursprungliga kontraktet som hade daterats till den 23 februari 1993, det datum då mötet i Bryssel hölls. När tillägget utformades enades parterna enligt sökanden om att minska den mängd vete som skulle levereras för att undvika att det nya totala priset skulle överstiga det tidigare överenskomna totala priset.

17. Den 9 mars 1993 informerade företaget Exportkhleb kommissionen om dels att de kontrakt som hade slutits med fem av leverantörerna hade ändrats, dels att framtida leveranser från och med det tillfället skulle utföras till ett pris av 155 USD per ton och att omräkning till ecu skulle ske enligt en växelkurs om 1,17418 (det vill säga 132 ecu per ton).

18. Den 12 mars 1993 svarade generaldirektören för generaldirektoratet för jordbruk (GD VI), G. Legras, företaget Exportkhleb att han önskade fästa dess uppmärksamhet på det faktum att, eftersom kontraktens maximivärde redan hade fastställts genom kommissionens meddelande om bekräftelse och, eftersom hela den lånesumma som hade anslagits för vete redan hade tagits i anspråk, kommissionen inte skulle kunna godkänna en sådan begäran annat än om det totala värdet av kontrakten bibehölls, vilket kunde uppnås genom en motsvarande minskning av de kvantiteter som skulle levereras. Han tillade att begäran om godkännande av ändringarna enbart kunde beaktas av kommissionen under förutsättning att den framfördes officiellt av VEB.

19. Enligt sökanden tolkades dessa uppgifter som en principiell bekräftelse från kommissionens sida av överenskommelsen, om än med reservation för att granskning skulle ske före det formella godkännande som skulle ges när väl akten hade överlämnats av VEB. Det var av den anledningen som sökanden fortsatte lastningen av skeppslasterna vete till Ryssland.

20. Enligt sökanden överlämnade VEB officiellt de akter som innehöll de nya anbuden samt ändringarna av kontraktet till kommissionen den 22 mars 1993. I en skrivelse ställd till VEB meddelade den ledamot som är ansvarig för jordbruksfrågor den 1 april 1993 att kommissionen vägrat godkänna de ändringar som gjorts i kontrakten.

21. Innehållet i skrivelsen av den 1 april 1993 kan sammanfattas på följande sätt. Ledamoten av kommissionen R. Steichen meddelade att efter att ha granskat ändringarna av de kontrakt som hade slutits mellan Exportkhleb och vissa leverantörer kunde kommissionen godkänna de ändringar som gällde framflyttandet av förfallodagarna för leverans och betalning. Däremot hävdade han att 'omfattningen av

prisökningarna är sådan att vi inte kan anse att de utgör en nödvändig anpassning utan en betydande ändring av de ursprungligen överenskomna kontrakten'. Han fortsatte: 'I själva verket är världsmarknadspriserna nuvarande nivå (slutet av mars 1993) inte väsentligt olik den som gällde när priserna ursprungligen avtalades (slutet av november 1992).' Ledamoten av kommissionen påminde om att nödvändigheten av att säkerställa såväl fri konkurrens mellan möjliga leverantörer som förmånligast möjliga inköpsvillkor var en av de tyngst vägande faktorerna när kommissionen godkände kontrakt. Efter att ha konstaterat att ändringarna i det föreliggande fallet hade överenskommits direkt med de berörda företagen, utan konkurrens från andra leverantörer, drog han följande slutsats: 'Kommissionen kan inte godkänna att så viktiga ändringar sker genom enkla ändringar av föreliggande kontrakt.' Kommissionären sade sig vara beredd att ge tillstånd till ändringarna i fråga om senareläggning av leveranser och betalning, med förbehåll för att det sedvanliga förfarandet iakttogs. Däremot förklarade han att 'om det bedöms vara nödvändigt att ändra priser eller kvantiteter, borde nya kontrakt förhandlas fram och dessa tillställas kommissionen för godkännande i enlighet med det normala förfarandet i sin helhet (som inbegriper att minst tre anbud läggs fram).'

22. Den 5 april 1993 erhöll sökanden ett telex från Exportkhleb i vilket den informerades om kommissionens vägran, och i vilket utdrag ur skrivelsen av den 1 april 1993, som tillskrevs G. Legras, citerades. Den 20 april erhöll sökanden den fullständiga lydelsen av skrivelsen av Exportkhleb.

...

23. Under dessa omständigheter väckte sökanden genom ansökan, som inkom till domstolens kansli den 22 juni 1993, föreliggande talan ...

24. Med tillämpning av rådets beslut 93/350/Euratom, EKSG, EEG av den 8 juni 1993 om ändring av beslut 88/591/EKSG, EEG, Euratom om upprättandet av Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt (EGT L 144, s. 21) hänsköt domstolen genom beslut av den 27 september 1993 målet till Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt.

25. ... Genom en skrivelse som inkom till förstainstansrättens kansli den 7 december 1993 har kommissionen framställt en invändning om rättegångshinder."

17 Av den överklagade domen framgår att klaganden yrkade att förstainstansrätten skulle

"— ogiltigförklara kommissionens beslut av den 1 april 1993, genom vilket institutionen vägrade att godkänna överenskommelserna av den 23 februari 1993 och de därtill knutna ändringarna av kreditbreven,

— återupprätta bolagets rätt att av banken, Crédit Lyonnais, erhålla det resterande belopp som utgörs av prisskillnaden mellan det ursprungligen överenskomna priset och de senare överenskomna priserna på de kvantiteter vete som har levererats från och med den 28 februari 1993. I annat fall [förbehöll] sig företaget uttryckligen rätten att om nödvändigt väcka talan om utomobligatoriskt ansvar i syfte att erhålla ersättning för den skada som sökanden [kunde] åsamkas, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna" (punkt 28 i den överklagade domen).

18 I sin invändning om rättegångshinder yrkade kommissionen att förstainstansrätten skulle

"— fastställa att talan om ogiltigförklaring inte [kunde] tas upp till sakprövning, eftersom den ha[de] väckts efter att fristen härför har löpt ut,

— fastställa att talan om ogiltigförklaring inte [kunde] tas upp till sakprövning, eftersom sökanden inte berör[de]s direkt,

— fastställa att sökandens andra yrkande inte [kunde] tas upp till sakprövning, och

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna" (punkt 29 i den överklagade domen).

Den överklagade domen

19 Förstainstansrätten avvisade talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut av den 1 april 1993 (nedan kallat det omtvistade beslutet) på följande grunder:

"47. Enligt artikel 173 fjärde stycket i fördraget kan varje fysisk eller juridisk person väcka talan mot ett beslut som, även om det har utfärdats i form av en förordning eller ett beslut riktat till en annan person, direkt och personligen berör honom.

48. Det skall således avgöras huruvida sökanden berörs direkt och personligen av kommissionens till VEB ställda skrivelse av den 1 april 1993.

49. Inledningsvis konstaterar förstainstansrätten att kommissionen inte har bestritt att sökanden berörs personligen. Mot bakgrund av omständigheterna i föreliggande fall anser förstainstansrätten att det endast finns skäl att pröva frågan huruvida sökanden berörs direkt av det omtvistade beslutet.

50. Det bör i det hänseendet konstateras att det i gemenskapens rättsakter och i de avtal som har ingåtts mellan gemenskapen och Ryska federationen fastslås en kompetensfördelning mellan kommissionen och det ombud som av Ryska federationen givits fullmakt för inköp av vete. Det är i själva verket detta ombud, i föreliggande fall Exportkhleb, som har att genom anbudsinfordran välja medkontrahent, att

förhandla om villkoren i kontraktet och att sluta detta. Kommissionens roll består uteslutande i att kontrollera att villkoren för gemenskapsfinansiering är uppfyllda och att i förekommande fall, i syfte att betala ut lånet, godkänna kontrakten såsom överensstämmande med bestämmelserna i beslut 91/658 och i de avtal som har slutits med Ryska federationen. Kommissionen får således inte bedöma handelsavtalet utifrån andra kriterier än dessa.

51. Härav följer att det företag som tilldelas ett kontrakt inte står i avtalsförhållande till någon annan än sin medkontrahent, Exportkhleb, som av Ryska federationen har givits befogenheten att sluta inköpskontrakt avseende vete. Kommissionen står för sin del inte i avtalsförhållande till någon annan än låntagaren, det vill säga det ryska finansiella ombudet, VEB, som meddelar institutionen om handelsavtalen för att få dessa godkända och som kommissionens beslut härom riktas till.

52. Som en följd därav bör det understrykas att kommissionens ingripande varken påverkar den rättsliga giltigheten av det handelsavtal som har slutits mellan sökanden och Exportkhleb eller ändrar villkoren i kontraktet, närmare bestämt de av parterna avtalade priserna. Oaktat kommissionens beslut att inte fastslå att överenskommelserna överensstämde med de tillämpliga bestämmelserna, är ändringen av kontraktet av den 28 november 1992, som parterna vidtog den 23 februari 1993, bindande för parterna enligt de villkor som dessa har enats om.

53. Det faktum att kommissionen har haft kontakt med sökanden eller Exportkhleb är inte av sådan art att det förändrar ovanstående bedömning av de rättigheter och skyldigheter som följer för var och en av de berörda parterna av tillämpliga rättsakter och avtal. Vad beträffar frågan huruvida talan om ogiltigförklaring kan tas upp till sakprövning, påpekar förstainstansrätten dessutom att det inte framgår av de kontakter som sökanden har åberopat att kommissionen har agerat på ett sätt som är oförenligt med den roll som institutionen har tilldelats. De åberopade kontakterna mellan kommissionen och sökanden i januari 1993 syftade endast till att få parterna att i sina kontrakt inkludera ett villkor som var nödvändigt för att kontrakten skulle godkännas såsom överensstämmande, samtidigt som det även

fortsättningsvis var upp till parterna att ändra kontrakten om de önskade komma i åtnjutande av den föreskrivna finansieringen. Dessutom innebär inte det faktum att kommissionen sänt en kopia av meddelandet om bekräftelse till sökanden, vilket var riktat till VEB, att detta meddelandes rättsliga innebörd ändras.

54. Förstainstansrätten anser dessutom att även om det är riktigt att VEB inte kan ställa en remburs som kan komma i åtnjutande av gemenskapsgarantin när den erhåller ett beslut från kommissionen i vilket det konstateras att kontraktet inte står i överensstämmelse med tillämpliga bestämmelser, förhåller det sig även så, som påpekats ovan, att varken giltigheten av det kontrakt som slutits mellan sökanden och Exportkhleb eller dess villkor påverkas av beslutet. Det bör i det hänseendet understrykas att kommissionens beslut inte ersätter ett beslut fattat av de ryska myndigheterna, eftersom kommissionen endast har befogenhet att undersöka kontraktens överensstämmelse med avseende på gemenskapsfinansieringen.

55. Slutligen bör det tilläggas att sökanden, för att bevisa att han är direkt berörd av det omtvistade beslutet, inte kan åberopa förekomsten av en hänvisningsklausul i handelsavtalen som gör genomförandet av kontraktet och betalningen av priset beroende av om kommissionen fastslår att villkoren för utbetalande av lånet är uppfyllda. En sådan klausul utgör nämligen en koppling som de avtalsslutande parterna inför mellan det kontrakt som de sluter och en framtida, osäker händelse som gör att deras avtal blir bindande endast om händelsen i fråga inträffar. Förstainstansrätten anser inte att möjligheten att ta upp en talan enligt artikel 173 fjärde stycket i fördraget till sakprövning kan göras beroende av parternas avsikt. Sökandens argument kan således inte godtas.

56. Slutligen anser förstainstansrätten att de berättigade förväntningarna på att kommissionen skulle godkänna ändringarna i kontrakten som sökanden har åberopat hänför sig till bedömningen av målet i sak och således inte påverkar bedömningen av huruvida talan kan tas upp till sakprövning.

57. Med beaktande av dessa omständigheter, anser förstainstansrätten att sökanden inte berörs direkt, i den mening som avses i artikel 173 fjärde stycket i fördraget, av kommissionens beslut av den 1 april 1993 som riktades till VEB. Således skall det fastställas att den mot beslutet väckta talan om ogiltigförklaring inte kan tas upp till sakprövning."

20 Vad gäller yrkandet om att återupprätta klagandens rättigheter gentemot tredje man erinrade förstainstansrätten om att gemenskapens domstolar inom ramen för en talan om ogiltigförklaring enligt artikel 173 i fördraget endast kan pröva den omtvistade rättsaktens lagenlighet, varför yrkandet skulle avvisas (punkt 59 i den överklagade domen).

21 Förstainstansrätten ansåg slutligen att det inte fanns skäl att pröva den grund som hänförde sig till att talan hade väckts för sent (punkt 60 i den överklagade domen).

22 Mot bakgrund av vad som anförts ovan avvisade förstainstansrätten talan och förpliktade klaganden att ersätta rättegångskostnaderna.

Överklagandet

23 Compagnie Continentale har till stöd för sitt överklagande åberopat två grunder avseende dels åsidosättande av artikel 173 fjärde stycket i fördraget, dels motsägelsen i motiveringen till den överklagade domen.

Den första grunden

24 Den första grunden består av två delar.

25 Klaganden har för det första kritiserat förstainstansrätten för att den ansåg att klaganden inte berördes direkt, eftersom "det företag som tilldelas ett kontrakt inte står i avtalsförhållande till någon annan än sin medkontrahent, Exportkhleb" och eftersom "[k]ommissionen ... för sin del inte [står] i avtalsförhållande till någon annan än låntagaren, det vill säga det ryska finansiella ombudet, VEB" (punkt 51 i den överklagade domen).

26 Förekomsten av ett personligt och direkt samband kan enligt rättspraxis emellertid inte påverkas av att en stat (eller dess ombud) är inblandad (dom av den 1 juli 1965 i de förenade målen 106/63 och 107/63, Toepfer och Getreide-Import, REG 1965, s. 525, och av den 13 maj 1971 i de förenade målen 41/70—44/70, International Fruit Company m. fl. mot kommissionen, REG 1971, s. 411) och inte heller av att det inte finns något avtalsförhållande mellan en sökande och den gemenskapsinstitution vars beslut klandras (dom av den 28 januari 1986 i mål 169/84, Cofaz m. fl. mot kommissionen, REG 1986, s. 391, av den 28 oktober 1993 i mål T-83/92, Zunis Holding m. fl. mot kommissionen, REG 1993, s. II-1169, svensk specialutgåva, häfte 14, av den 24 mars 1994 i mål T-3/93, Air France mot kommissionen, REG 1994, s. II-121, svensk specialutgåva, häfte 15, och av den 19 maj 1994 i mål T-2/93, Air France mot kommissionen, REG 1994, s. II-323, svensk specialutgåva, häfte 15).

27 I det föreliggande fallet är situationen enligt klaganden till alla delar jämförbar med situationen i domen i det ovannämnda målet International Fruit Company m. fl. mot kommissionen, där domstolen ansåg att när "de nationella myndigheterna saknar utrymme att företa skönsmässig bedömning" och "kommissionen ensam är behörig att bedöma den ekonomiska situation mot bakgrund av vilken beslutet (rörande utfärdande av importhandlingar) skall motiveras, berör beslutet direkt de berörda". "Under dessa omständigheter är det just detta beslut som skall läggas till grund för utfärdandet av eller vägran att utfärda importhandlingar med avseende på de berörda."

28 För det andra åsidosätter den överklagade domen enligt klaganden artikel 173 fjärde stycket i fördraget, eftersom det i den fastställs att det omtvistade beslutet inte direkt berör klaganden, eftersom beslutet "varken påverkar den rättsliga giltigheten av det handelsavtal som har slutits mellan sökanden och Exportkhleb eller ändrar villkoren i kontraktet, närmare bestämt de av parterna avtalade priserna" (punkt 52).

29 Enligt Compagnie Continentale underlät förstainstansrätten — genom att den oriktigt begränsade räckvidden av villkoret i artikel 173 fjärde stycket till förfång för klagandens rättsliga situation — att företa den undersökning som den hade begärts att göra av huruvida det omtvistade beslutets rättsverkningar inte berörde klagandens ekonomiska situation och intressen, oberoende av om avtalsförbindelserna upprätthölls eller inte.

30 I domen i det ovannämnda målet Zunis Holding m. fl. mot kommissionen ansåg förstainstansrätten emellertid att för att ett beslut skall "beröra sökanden direkt och personligen" skall hans "rättsliga och ekonomiska situation" påverkas (punkterna 34 och 35).

31 Kommissionen har ifrågasatt om överklagandet kan tas upp till sakprövning, eftersom den åberopade argumentationen nästan i sin helhet endast återger de argument som klaganden framförde vid förstainstansrätten. Enligt en fast rättspraxis uppfyller ett överklagande som begränsas till att upprepa eller att i text återge de grunder och argument som redan framförts vid förstainstansrätten inte kraven på motivering enligt artikel 51 i EG-stadgan för domstolen och enligt artikel 112.1 c i domstolens rättegångsregler.

32 Kommissionen har angående sakfrågan inledningsvis påpekat att de avtalsvillkor som klaganden har stött sig på ingalunda är klara och har ifrågasatt argumentet att den kontraktuella skyldigheten att erlägga betalning upphörde, eftersom kommissionen inte gav sitt godkännande. Kontraktet i fråga kan endast tolkas av den behöriga instansen, det vill säga den instans som avtalsparterna utsett i själva kontraktet, nämligen Moskvas handels- och industrikammare. Compagnie Continentale har emellertid inte inlämnat något klagomål till denna instans.

33 Vad gäller den första grundens första del och särskilt hänvisningen till domen i det ovannämnda målet International Fruit Company m. fl. mot kommissionen har kommissionen påpekat att dess vägran att utfärda importhandlingar för äpplen från tredje land i det fallet hade meddelats sökandena genom Produktschap voor Groenten en Fruit i Haag. På så sätt följde den rättsverkan som kommissionens beslut hade för sökandena direkt av detta beslut, även om det formellt riktades till det nederländska organet.

34 I det föreliggande fallet, och till skillnad från det ovannämnda målet International Fruit Company m. fl. mot kommissionen, riktades begäran om förskottsbetalning på grundval av det lån som hade beviljats Ryska federationen till kommissionen av VEB i Rysslands (och inte i Compagnie Continentales) namn, och den påstådda rättsverkan följde endast av en kombination av det omtvistade beslutet och villkoren i ett kontrakt i vilket kommissionen inte är part.

35 Vad gäller den första grundens andra del anser kommissionen att för att en talan om ogiltigförklaring av ett av dess beslut skall kunna tas upp till sakprövning, är det nödvändigt att beslutet medför gemenskapsrättsliga verkningar för sökanden, eftersom den i annat fall inte direkt berörs av beslutet. Kommissionen har i detta avseende påpekat att den inverkan som klaganden har åberopat endast följer av de avtalsvillkor på vilka klaganden har stött sig.

36 Vad beträffar kommissionens invändning om rättegångshinder skall det konstateras att överklagandet på ett exakt sätt anger de kritiserade omständigheterna i den överklagade domen samt de rättsliga argument som på ett särskilt sätt stöder yrkandet om ogiltigförklaring (se bland annat beslut av den 26 april 1993 i mål C-244/92 P, Kupka-Floridi mot ekonomiska och sociala kommittén, REG 1993, s. I-2041, punkt 9). Under dessa omständigheter kan det förhållandet att dessa argument även framfördes vid förstainstansrätten inte motivera att de avvisas.

37 Invändningen om rättegångshinder kan följaktligen inte vinna bifall.

38 Det skall erinras om att varje fysisk och juridisk person enligt artikel 173 fjärde stycket i fördraget får föra talan mot ett beslut som är riktat till honom eller mot ett beslut som, även om det är riktat till en annan person, direkt och personligen berör honom.

39 I det föreliggande fallet var det omtvistade beslutet formellt riktat till VEB.

40 Förstainstansrätten behandlade endast frågan om beslutet direkt berörde sökanden, eftersom kommissionen inte bestred att sökanden berördes personligen.

41 Av domstolens rättspraxis följer att direkt inverkan förutsätter att den påtalade gemenskapsåtgärden har direkt inverkan på den enskildes rättsliga situation och att den inte lämnar dem till vilka åtgärden riktar sig och som skall genomföra den något utrymme för skönsmässig bedömning, eftersom åtgärden har en rent automatisk karaktär och endast följer av gemenskapslagstiftningen utan att några mellanliggande regler skall tillämpas (se i detta avseende bland annat domen i det ovannämnda målet International Fruit Company m. fl. mot kommissionen, punkt 23—29, dom av den 6 mars 1979 i mål 92/78, Simmenthal mot kommissionen, REG 1979, s. 777, punkterna 25 och 26, domarna av den 29 mars 1979 i mål 113/77, NTN Toyo Bearing Company m. fl. mot rådet, REG 1979, s. 1185, punkterna 11 och 12, svensk specialutgåva, häfte 4, i mål 118/77, ISO mot rådet, REG 1979, s. 1277, punkt 26, i mål 119/77, Nippon Seiko m. fl. mot rådet och kommissionen, REG 1979, s. 1303, punkt 14, i mål 120/77, Koyo Seiko m. fl. mot rådet och kommissionen, REG 1979, s. 1337, punkt 25, och i mål 121/77, Nachi Fujikoshi m. fl. mot rådet, REG 1979, s. 1363, punkt 11, dom av den 11 juli 1985 i de förenade målen 87/77, 130/77, 22/83, 9/84 och 10/84, Salerno m. fl. mot kommissionen och rådet, REG 1985, s. 2523, punkt 31, av den 17 mars 1987 i mål 333/85, Mannesmann-Röhrenwerke och Benteler mot rådet, REG 1987, s. 1381, punkt 14, av den 14 januari 1988 i mål 55/86, Arposol mot rådet, REG 1988, s. 13, punkt 11—13, av den 26 april 1988 i mål 207/86, Apesco mot kommissionen, REG 1988, s. 2151, punkt 12, och av den 26 juni 1990 i mål C-152/88, Sofrimport mot kommissionen, REG 1990, s. I-2477, punkt 9).

42 Detsamma gäller när mottagarnas möjlighet att inte följa gemenskapsrättsakten är rent teoretisk, eftersom det inte råder något tvivel om att de är villiga att dra de slutsatser som är förenliga med rättsakten (se i detta avseende dom av

den 23 november 1971 i mål 62/70, Bock mot kommissionen, REG 1971, s. 897, punkt 6—8, av den 17 januari 1985 i mål 11/82, Piraiki-Patraiki m. fl. mot kommissionen, REG 1985, s. 207, punkt 8—10, och av den 31 mars 1998 i de förenade målen C-68/94 och C-30/95, Frankrike m. fl. mot kommissionen, REG 1998, s. I-1375, punkt 51).

43 Med beaktande av vad som anförts ovan ankom det i det föreliggande fallet på förstainstansrätten att kontrollera om det omtvistade beslutet ensamt påverkade Compagnie Continentales rättsliga situation därför att de behöriga ryska myndigheterna saknade befogenhet att företa skönsmässig bedömning vad gäller möjligheten att genomföra kontraktet i enlighet med de villkor som parterna hade avtalat i tilläggskontraktet men vilka kommissionen inte hade godkänt, samtidigt som man skulle ha avstått från gemenskapsfinansiering.

44 I detta avseende begränsade sig förstainstansrätten till att konstatera att kommissionen, som "endast [hade] befogenhet att undersöka kontraktens överensstämmelse med avseende på gemenskapsfinansieringen", inte hade fattat något beslut som skulle ha påverkat "den rättsliga giltigheten av det handelsavtal som ha[de] slutits mellan sökanden och Exportkhleb" eller ändrat "villkoren i kontraktet, exempelvis de av parterna avtalade priserna" och att "ändringen av kontraktet av den 28 november 1992, som parterna vidtog den 23 februari 1993, [således förblev] bindande för parterna enligt de villkor som dessa [hade] enats om" (punkterna 52 och 54). Förstainstansrätten tillade att den omständigheten att kontraktet innehåller "en hänvisningsklausul i handelsavtalen som gör genomförandet av kontraktet och betalningen av priset beroende av om kommissionen fastslår att villkoren för utbetalande av lånet är uppfyllda" berodde på parternas egen vilja, varav talans upptagande till sakprövning inte kunde vara beroende i enlighet med artikel 173 fjärde stycket (punkt 55).

45 Av flera objektiva, relevanta och samstämmiga uppgifter som förstainstansrätten fastställde följer emellertid att det omtvistade beslutet direkt berörde klaganden.

46 Av den överklagade domen framgår nämligen att VEB, som finansiellt ombud för Ryska federationen, i enlighet med ramavtalet och låneavtalet, vilka binder VEB gentemot kommissionen, har deltagit i genomförandet av gemenskapsfinansieringen av importen till Ryska federationen av jordbruksprodukter och livsmedel samt medicinska artiklar, såsom föreskrivs i beslut 91/658.

47 Dessutom förefaller det som om ikraftträdandet av leveranskontraktet i fråga var underkastat hänvisningklausulen enligt vilken kommissionen skulle fastställa att kontraktet var förenligt med villkoren för utbetalningen av gemenskapslånet och som om ingen utbetalning fick verkställas, om den bank som hade utsetts i kontraktet inte erhöll något kontraktuellt åtagande från kommissionen att återbetala lånet.

48 En sådan omständighet bekräftas av det socioekonomiska sammanhang i vilket leveranskontraktets undertecknande ingår. Detta sammanhang kännetecknas, såsom framgår av tredje och fjärde övervägandet i beslut 91/658, av den kritiska ekonomiska och finansiella situation som mottagarrepubliken befann sig i samt av den försvårade situationen vad avser livsmedel och mediciner. Det var under dessa omständigheter riktigt att anse att leveranskontraktet endast hade ingåtts med hänsyn till gemenskapens åtaganden i dess egenskap av långivare i förhållande till VEB, så snart som handelsavtalen hade fastställts vara förenliga med gemenskapslagstiftningen.

49 Under dessa omständigheter återspeglar införandet av hänvisningsklausulen i kontraktet, vilket parterna förvisso önskade, endast det förhållandet att leveranskontraktet objektivt sett är ekonomiskt underkastat låneavtalet mellan gemenskapen och den berörda republiken, vilket generaladvokaten betonade i punkt 69 i sitt förslag till avgörande, eftersom betalning för spannmålsleveransen endast kunde

ske med hjälp av finansiella resurser som gemenskapen hade ställt till köparnas förfogande genom att ställa remburser som inte kunde återtas.

50 Exportkhlebs möjlighet att verkställa leveranskontrakten i enlighet med de prisvillkor som kommissionen inte godkände och att således avstå från gemenskapsfinansiering var rent teoretisk och kunde — mot bakgrund av de faktiska omständigheter som förstainstansrätten fastställde — således inte vara tillräcklig för att utesluta att det omtvistade beslutet direkt berörde klaganden.

51 Det förefaller således som om det omtvistade beslutet, varigenom kommissionen genom att utöva sin befogenhet vägrade att godkänna tillägget till leveranskontraktet mellan Exportkhleb och Compagnie Continentale, berövade den sistnämnda parten samtliga faktiska möjligheter att genomföra det kontrakt som hade tilldelats den eller erhålla betalning för de leveranser som hade gjorts enligt de överenskomna villkoren.

52 Under dessa omständigheter har det omtvistade beslutet direkt inverkat på klagandens rättsliga situation, även om det har riktats till VEB såsom Ryska federationens finansiella ombud.

53 Av vad som har anförts ovan följer att förstainstansrätten gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning då den, med hänsyn till de faktiska omständigheter som den fastställde, ansåg att det omtvistade beslutet inte direkt berörde klaganden i den mening som avses i artikel 173 fjärde stycket i fördraget.

54 Överklagandet är således välgrundat i den utsträckning som det avser den omständigheten att förstainstansrätten i domen avvisade talan om ogiltigförklaring.

Den andra grunden

55 Med beaktande av vad som har anförts ovan saknas det anledning att ta ställning till den andra grunden.

Återförvisning av ärendet till förstainstansrätten

56 Artikel 54 första stycket i EG-stadgan för domstolen föreskriver följande: "Om överklagandet är välgrundat skall domstolen upphäva förstainstansrättens avgörande. Domstolen kan själv slutligt avgöra ärendet, om detta är färdigt för avgörande, eller återförvisa ärendet till förstainstansrätten för avgörande."

57 I det föreliggande fallet anser domstolen att ärendet inte är färdigt för avgörande och att det således skall återförvisas till förstainstansrätten för att denna skall döma i sak.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

följande dom:

1) Förstainstansrättens dom av den 24 september 1996 i mål T-494/93, Compagnie Continentale mot kommissionen, upphävs i den utsträckning som förstainstansrätten har avvisat den talan om ogiltigförklaring som hade väckts av bolaget Compagnie Continentale (France) SA.

2) Ärendet återförvisas till förstainstansrätten för att denna skall döma i sak.

3) Beslut om rättegångskostnader kommer att meddelas senare.

Rodríguez Iglesias Gulmann Ragnemalm

Wathelet Schintgen Mancini

Moitinho de Almeida Kapteyn Murray

Edward Puissochet Hirsch

Jann Sevón Ioannou

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 5 maj 1998.

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias

Justitiesekreterare Ordförande